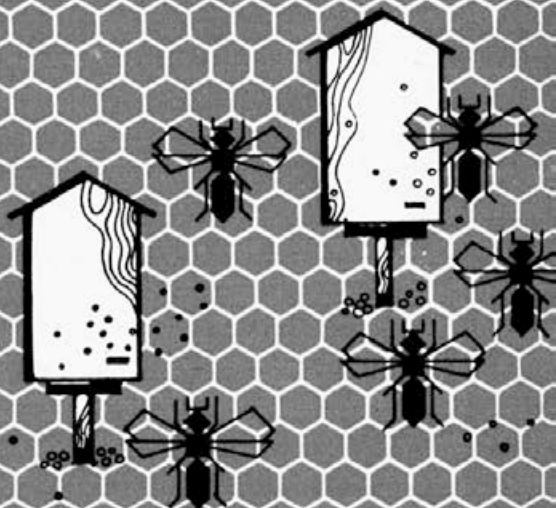
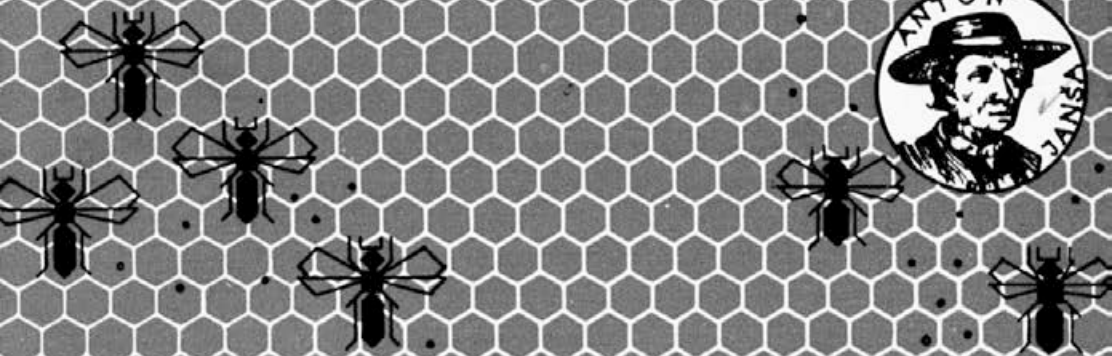

1960

števil. 12

slovenski čebelar

VSEBINA

Vlado Rojec: Pokladanje sladkorja v pločevinastih dozah	275
Leopold Zor: Stare in nove ugotovitve o delitvi dela v čebelji družini (Nadaljevanje in konec)	277
Julij Mayer: Čebelarjenje v kranjičih (Nadaljevanje in konec)	281
Bonifacij Sršen: Moja pisana čebelarska družina (Nadaljevanje in konec)	283

NAŠA ORGANIZACIJA

Čebelarji iz avstrijske koroške na obisku v Sloveniji	286
Čebelar osemdesetletnik	287
Občni zbor čebelarske družine Kozje	287
Uspela čebelarska prireditve v Hrastniku	288

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Noetova barka

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za oktober. Naš prijatelj Adam Kehrlc. Vzorno čebelarsko tovarištvo. Oglasi.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 650 din, ga prejemajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 700 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 52 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka čekovnega računa, pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-70/3-1077

POKLADANJE SLADKORJA V PLOČEVINASTIH DOZAH

VLADO ROJEC

Leta 1957 sem v 9.—10. št. Slovenskega čebelarja popisal danski način pripravljanja zimske klaje, pri katerem dobimo približno 65-odstotno sladkorno raztopino, ne da bi bilo treba sladkor in vodo posebej odmerjati. V bistvenih obrisih je stvar takale: V večjo valjasto posodo z odtočno štulo pri dnu postavimo trinožno stojalo, ki ga prekrijemo s primerno urezanim kosom platna tako, da zamaši vse reže ob obodu. V posodo vsujemo sladkor, vrh sladkorja pa nalijemo vodo. Voda počasi pronica skozi sladkor, se z njim spaja in nasičena zbira v praznem prostoru pod stojalom. Skozi štulo sladkorno raztopino odtočimo in nalijemo v pitalnike.

Po tem načinu so pripravljali sladkorno raztopino tudi v Lunzu am See nedaleč od Dunaja, kjer je čebelarska poizkusna postaja, pokladali pa so jo čebelam po kanadškem vzoru v dozah za med. Pri tem so uporabljali pločevinaste škatle s premerom 23,5 cm in višino 20 cm. Sredi pokrova je bila izdolbena 6 cm široka okrogla luknja, v njej pa je tičala zelo gosta medenasta mrežica, pricinjena k robu izreza. Take škatle so do vrha napolnili s sladkorno raztopino, jih tesno zaprli z opisanim pokrovom in obrnjene postavili na matično rešetko v medišču. Ker se je zračni pritisk v škatli in zunaj nje hitro uravnovesil, je izteklo pri obračanju le nekaj žlic klaje. Da ni šla niti ta malenkost klaje v izgubo, so obračali škatle nad vedrom za vodo, nato pa jih odnesli k panjem. Ko so jih postavili nad plodišča, so se čebele takoj zbrale ob žičnati mrežici in začele skozi njene luknjice sesati sladkorno raztopino. V 4—5 dneh je bila osemilitrska škatla navadno prazna.

Tako so pitali celo ob brezpašnih dnevih, a niso nikdar opazili, da bi kateri panj ropal. Ravno zaradi tega so bili s tem načinom pitanja zelo zadovoljni.

Jeseni leta 1958 pa je prišel v Lunz Rolf Lunder iz Hvalstada na Norveškem, ki je bil znanstveno preizkusil in populariziral danski način raztapljanja sladkorja. Ko je opazoval ljudi, ki so pripravljali doze za pitanje, mu je prišlo na misel, da bi se dalo v teh dozah sladkor neposredno raztapljati. Svetoval je ing. Rüttnerju, ki je nadzoroval pitanje, da bi to njegovo domislico preverila. Doze so napolnili s 4 litri vode in 6 kg sladkorja v kristalu, jih zaprli in obrnjene porazdelili po panjih. Poizkus so napravili s 30 čebeljimi družinami in je popolnoma uspel. Sladkor se je pri pronicanju vode, ki je prišla, ko so doze obrnili, na vrh, docela raztopil, skozi mrežico izstopajočo raztopino pa so pobrale čebele v enakem času kot poprej tekočo klajo.

V letu 1959 so ta novi način pitanja natančneje proučili. V ta namen so angažirali šole v Grazu, Linzu in na Dunaju, kakor tudi Zvezni zavod za čebelarstvo na Dunaju in v Lunzu am See. O rezultatih te preizkušnje je poročal ing. Hans Rüttner v letošnji 7. številki zahodnonemškega čebelarškega lista Deutsche Bienenwirtschaft. Iz njegovega poročila posnemam najvažnejše ugotovitve.

Prvotna velikost doze (premer 23,5 cm, višina 20 cm, vsebina 8 litrov) se je izkazala kot primerna. Uporabnejše pa so škatle, ki so na odprtem koncu ojačene z do 2 cm širokim pločevinastim obročem, kateremu se rob pokrova dobro prilega. Navadne doze za med, ki tega obroča nimajo, se ne zapirajo toliko tesno, da bi raztopina izstopala samo skozi mrežico. Mrežica mora biti precej gosta. Preizkusili so medeninaste mrežice št. 38, 45 in 60 ter ugotovili, da se hitrost jemanja klaje pri njih znatno razlikuje.

Mrežica št.	Število žic na cm	Čas za odvzem 5 kg sladkorja
F 38	14,5	61 ur
F 40	15	(64 ur)
F 45	17	70 ur
F 60	22,8	108 ur

Da se čebele preveč ne izčrpajo, je bolje, če jemljejo in predelujejo hrano počasi. Glede na to bi bila mrežica št. 60 najprimernejša, iz materialnih razlogov pa so izbrali nekoliko močnejšo medeninasto pletenino št. 50 (20 žic na cm, širina petelj 0,325 mm, debelina žice 0,2 mm). Zaradi debelejših žic so pri tej mrežici petlje prav toliko široke kakor pri mrežici št. 60.

Redkejša mrežica je pri tem pitanju neuporabna tudi zaradi tega, ker bi skozi njo voda prehitro odtekala in bi jo čebele odpile, še preden bi sladkor popolnoma raztopila. Pri predlagani gostoti mrežice rabijo čebele 4 1/2 dneva, da pospravijo 5 kg sladkorja brez najmanjšega ostanka.

Nekateri so imeli pomisleke, češ da si bodo čebele ob trdi žici poškodovale rilčke. Toda to je skoraj nemogoče, ker je pri najgostejši mrežici med žicami 0,29 mm prostora, medtem ko ima žličica na koncu čebeljega

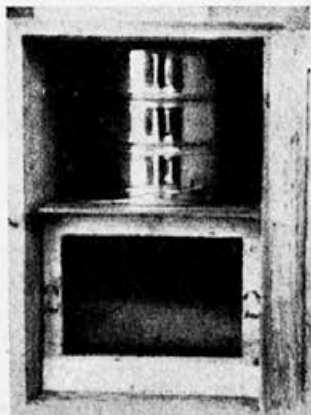

Cebelar je z avtom pripeljal vreče s sladkorjem in pločevinaste doze k čebeljaku, tam pa je doze napolnil z vodo in sladkorjem ter jih razmestil po panjih.

rilčka po Zandru 0,11—0,14 mm premera. Teoretično bi mogle potemtakem skozi luknjico ene petlje vtakniti štiri čebele svoje rilčke.

Na hitrost odzemanja hrane vpliva tudi **velikost mrežice**. Preizkusili so mrežici s premeroma 6 in 7 cm, na vseh poizkusnih postajah pa so prišli do paradoksnega zaključka, da je pri večji površini odzemanje počasnejše kot pri manjši. Družine so rabile, da so skozi večjo mrežico izsesale 1 kg sladkorja, povprečno 15 % več časa kakor pri sesanju skozi manjšo (22,5 ure skozi mrežico s premerom 6 cm in 26,3 ure skozi mrežico s premerom 7 cm). Kaj je vzrok temu nepričakovanemu pojavu, niso mogli dognati. Ker so primerno počasnost odzemanja dosegli že z gostoto mrežice, so se zedinili za ožji **premer 6 cm**.

Odzemanje hrane je razen tega odvisno od vremena. Čim lepše je vreme in čim toplejša je noč, tem hitrejša je. Toda tudi ob neugodnem vremenu jemljejo čebele klajo dobro, čeprav nekoliko počasneje. Na gorskem stojišču v Lunzu je pri prvem pitanju padla temperatura pod 5° C, a so

Prva slika kaže dozo z medeninasto mrežico v pokrovu, druga pa panj, pripravljen za pokladanje hrane. Na tretji sliki vidimo, kako tako dozo namestimo v panju.

družine vendar pospravile do 1000 gr sladkorja na dan. Pri drugem pitanju so nastopila štiri jutra s slano, a so bile kljub temu po osmih dneh vse pitalne posode prazne. Prvotno so pitali v razmerju 5 : 2 (6 kg sladkorja + 4 litre vode). Iz več razlogov, zlasti pa zaradi tega, da bi dosegli čim popolnejšo raztopitev sladkorja, so prešli kasneje k razmerju 1 : 1 (5 kg sladkorja + 5 litrov vode).

Koncentracija raztopine, ki je bila dostopna čebelarom skozi mrežico, se je med krmljenjem nekoliko menjavala. Ob začetku pitanja je bilo v raztopini 58 % sladkorja, po 24 urah 55 % in po 48 urah 55 %, povprečno torej 48,6 %. To pa ni imelo nikakega vpliva na celoten potek pitanja.

Najbolje se pri tem pitanju obnese **normalni kristalni sladkor**. Sladkor v prahu ni primeren. V dozo vlijemo najprej vodo in šele v vodo vsujemo sladkor. Ko napolnjeno dozo obrnemo, se sladkor takoj usede na mrežico in jo zamaši. Lahko pa se zgodi, da se del sladkorja oprime navzgor obrnjenega dna in tam ostane. To spoznamo po zamolklem odmevu, če potrskamo na tem mestu po pločevini. Z lahnim vrtenjem posode in pljuskanjem vode dosežemo, da pade še ta sladkor navzdol.

Jasno je, da je mogoče z dozo, ki ima popisane razsežnosti, pokladati tudi manjše količine sladkorja, n. pr. 5 ali samo 2 kg. Če je količina večja od 5, a manjša od 10 kg, jo razdelimo v dva enaka dela. 6 kg popitamo v dveh obrokih, vsakokrat po 3 kg.

V normalnih razmerah predelajo čebelarje družine pri tem pokladanju približno kilogram sladkorja v 24 urah. To je z biološkega stališča idealna množina. Zato je razumljivo, da predelani sladkor hitreje pokrijejo, a se kljub temu manj izčrpajo kakor pri sunkovitem krmljenju tekoče klaje v koritcih in podobnih pitalnikih. Čebele izletavajo med krmljenjem nekako tako kakor ob zmerni paši, a se nikdar ne ropajo. Stalen dotok hrane v manjših količinah jih ne razburja, pa tudi matic ne sili k močnejšemu zaleganju, ki je tik pred zimo nezaželeno.

Iz navedenega je razvidno, da je to pitanje za čebele biološko pravilno, za čebelarja pa neprecenljive vrednosti, ker mu prihrani mnogo dela. Saj odpade pripravljanje klaje v večjih posodah, mešanje sladkorja in vode, čakanje, da se sladkor stopi, morebitno segrevanje vode itd. Največ vredno pa je to, da nimamo opravka s sluzasto raztopino, ki povzroča na rokah, ko se na njih strdi, neprijeten občutek, na obleki pa pušča bele madeže, da smo v njej bolj podobni pleskarju kakor čebelarju. O neprijetnostih, ki nas čakajo zaradi zamazane in pokvarjene obleke doma, je seveda bolje, da molčim.

Pokladanje sladkorja v dozah je priročno zlasti za čebelarje, ki imajo čebele daleč od doma ali jih prezimujejo celo v zločljivih čebeljakih. Če napravijo raztopino doma, imajo težave s transportom, če jo napravijo pri čebeljaku, ki se ne dá zapreti, pa so čebele takoj zraven. Doze nasprotno lahko polnijo na prostem ob vsakem dnevnem času in ob najmarljivejšem izletavanju čebel, kajti suh sladkor in čista voda zanje nista privlačna. V pičli uri lahko napolnijo in razmeste po panjih vsaj 20 doz. Potem gredo lahko domov in se čez pet dni vrnejo, da doze odzamejo in očistijo, če imajo družine vsaj 5 kg lastne zaloge medu. Če je nimajo, je potrebna samo še

ena taka pot. 2 uri časa za polnjenje posod, pol ure za njih čiščenje in trikratna pot — pa je vse opravljeno!

Letos smo preizkusili ta način pitanja tudi v Ljubljani. V biološkem inštitutu medicinske fakultete smo v dozah pokladali sladkor dvema družinama, tovariš Robida pa v svojem čebelnjaku pod Krimom trem. Prepričali smo se, da poteka pitanje brezhibno in da je res zelo priročno. Ko smo po pitanju pregledali sate, smo videli, da je med lepše pokrit kot pri družinah, ki so prejemale tekočo hrano. Zato ga moremo našim čebelarjem samo priporočati.

Imamo razne vrste pitalnikov, ki jih neprestano izboljšujemo, a se nam zde še vedno pomanjkljivi. Ali je s katerim izmed njih mogoče napitati čebele hitreje in z manjšim trudom kakor z nekoliko preurejeno dozo za med?

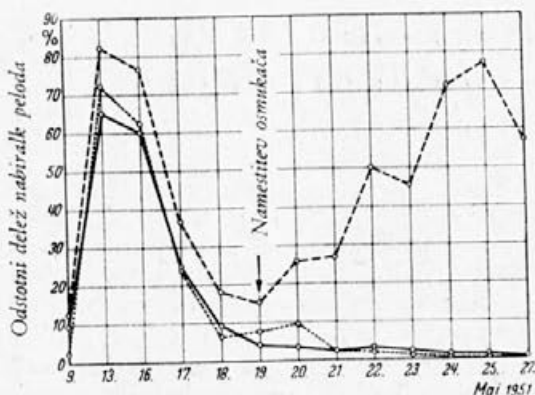
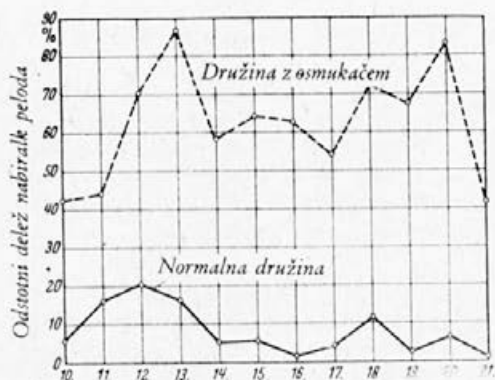
STARE IN NOVE UGOTOVITVE O DELITVI DELA V ČEBELJI DRUŽINI

LEOPOLD ZOR

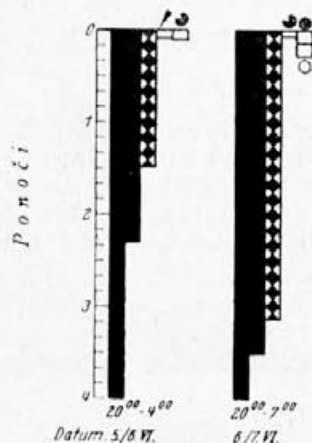
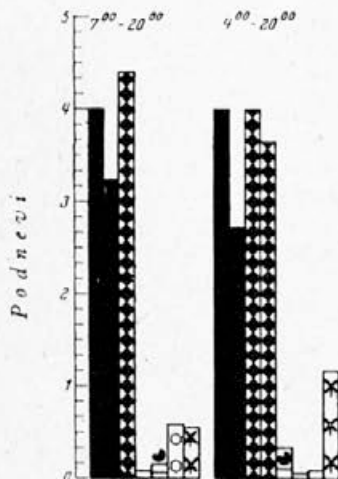
Delitev dela pri nabiralkah. Nekatera opazovanja (Gerstung leta 1921, Butler 1949 in Ribbands 1950) govore za to, da je tudi pri nabiralkah delo vezano na starost. Po Butlerju in Ribbandsu naj bi prinašale čebele na začetku zunanje službe najprej obnožino in nato medičino; po Gerstungu prav tako najprej obnožino, zatem medičino in nazadnje vodo. Prva dva tudi pravita, da navedeni red dela ne velja brezpogojno.

Kaj je odločilno za izbiro paše, ali starost čebel, potrebe družine, ali vsakokratna pašna »ponudba«, nam do neke mere povedo naslednji poskusi: pri dveh družinicah so šteli občasno ob žrelu vstopajoče nabiralke cvetnega prahu in nektarja, toda ne vseh, ampak le tiste, ki so nabirale na eni sami vrsti rastline. Lindauer si je izbral nabiralke z divjega kostanja. Spoznal jih je takoj, ne da bi jih markiral, in sicer: nabiralke cvetnega prahu po značilnih rdečerjavih »hlačicah«, nektarja pa po tem, da so bile sivorjavo napašene. Eni izmed družin je pred žrelo postavil osmukač za obnožino. Večina nabiralk je v njem pustila svojo prašno bero. Zaradi tega je začelo tej družini kmalu primanjkovati cvetnega prahu. Ali so čebele reagirale na to pomanjkanje tako, da so v večjem številu prinašale cvetni prah? Slika 1 nam prikazuje, da je bilo v družini, ki je imela od 2. maja nastavljen osmukač za cvetni prah, sorazmerno več nabiralk kostanjevega cvetnega prahu kot v normalni družini.

Poskus so naslednje leto ponovili s tremi družinicami. Tokrat pa je slabo vreme popolnoma nadomestilo osmukač (glej sliko 2!). Dne 9. maja je bilo v vseh treh normalnih in popolnoma nemotenih družinicah zelo malo nabiralk, okrog 10 % manj kot prejšnje leto. Potem so prišli mrzli deževni dnevi, ko nabiralke sploh niso mogle izletavati. Ker so bile družine dobro razvite, je mnogoštevilna zalega v teh dneh hitro porabila zalogo cvetnega prahu. Ko se je 13. maja vreme izboljšalo, se je število nabiralk cvetnega prahu skokoma dvignilo, ker je le-tega v panju primanjkovalo. Šele 16. maja, ko

■ Brezdelje	○ Grajenje satja
◆ Patruljiranje	● Pokrivanje celic
♣ Čiščenje celic	⋯ Uživanje obnožine
⌋ Skrb za 0 — 3 dni st. l.	♣ Tlačenje obnožine
● Skrb za 3 — 6 dni st. l.	✱ Pajni izlet

Datumi 5./6.VI.

8./7.VI.

Slika 1 (levo zgoraj): Porazdelitev čebel, ki so brale na divjem kostanju cvetni prah in medičino v normalnih razmerah in ob pomanjkanju peloda. Slika 2 (levo spodaj): Pašne čebele na kostanju: vpliv različnih vremenskih razmer na izbiro pašne pri treh normalnih družinah. Slika 3 (desno): Udeležba neke čebele pri notranji službi. (Po Lindauerju)

se je začelo lepo vreme, je zanimanje zanj zopet nazadovalo. Da pa bi ga mogle še nabirati, je dokaz družina, ki so ji 19. maja nastavili osmukač za cvetni prah: število nabiralke se je vidno zvečalo.

Pri vsem tem je čudno, da čebele praviloma ne nabirajo na kostanju ob posameznih pašnih poletih cvetnega prahu in nektarja hkrati, čeprav je tamkaj najti oboje. Zakaj se nabiralke cvetnega prahu ne zmenijo za dragoceni nektar in zakaj nabiralke nektarja, ko letajo s cveta na cvet, ne spravljajo v koške tudi cvetnega prahu, ampak si ga doma otresejo s telesa kot nesnago? To nas tem bolj preseneča, ker nabirajo in prinašajo v panj nekatere nabiralke, tudi takšne s kostanja, istočasno cvetni prah in nektar.

To je potrdil tudi Lindauer s tem, da je ulovil mnoge nabiralke cvetnega prahu s kostanja in izprepariral njihove medne golše. Izkazalo se je, da je v »dneh lakote« od 9.—17. maja večina nabiralk cvetnega prahu na istem pašnem izletu nabrala tudi nektar; ko pa so se razmere zboljšale, so se maloštevilne nabiralke cvetnega prahu zadovoljile samo s cvetnim prahom (po 17. maju). To naj bi bil dokaz, da o delitvi pašnih čebel na nabiralke cvetnega prahu in nektarja ne odločajo starost niti ne izključno vsakokratne pašne razmere, ampak v prvi vrsti potrebe družine.

Ob tem se seveda vsiljuje staro vprašanje, kako posamezna nabiralka ve, kdaj primanjkuje cvetnega prahu. Pomanjkanje lahko začutijo le krmilke, zakaj le-te v glavnem uživajo cvetni prah. Ali odloča tudi tu medsebojno sporazumevanje ali kaka druga oblika zaznavanja, še ni dognano.

Prehod od notranje službe k zunanji je prav gotovo najpomembnejši dogodek v življenju čebele. Med obema stoji najostrejša ločnica v delovni verigi. To je razvidno iz Röschevih, kakor tudi iz Lindauerjevih razprav. Vprašanje je, če čebela, ki je prestopila k zunanji službi, zares prekine z vsem, kar je v zvezi z notranjo službo. Slika 3 nam prikazuje, da se pašna čebela, vsaj takrat, ko zunaj nima veliko dela, ukvarja tudi z notranjimi opravili. Neko čebelo so tri dni opazovali pri nabiranju kostanjevega cvetnega prahu, zatem pa so jo dva dneva in dve noči neprestano nadzirali. Ugotovili so, da je šla le nekajkrat na pašo (kostanj je že odcvetel), sicer pa je v glavnem brez dela postopala in mnogo patroljirala; le tu in tam, a zelo redkokrat je čistila celice, negovala zalego in gradila.

H koncu še nekaj pripomb k posameznim dejavnostim čebel. Stražarsko službo večina čebel preskoči, kajti, če ne bi bilo tako, potem bi moralo glede na dnevni prirastek stražiti ob žrelu dan za dnem več kot tisoč čebel. Od že omenjenih 159 zaznamovanih pašnih čebel, ki so jih opazovali na prehodu k zunanji službi, je bilo le 23 sražark. Večina teh je bila na straži en sam dan, druge pa dalj časa; od teh zadnjih je vzbujala posebno pozornost št. 311. Bila je prva navsezgodaj na straži, zvečer pa, ko je bilo že vse mirno, je še vedno čepela v svoji tipični stražarski drži ob žrelu. Njena vnema se je še stopnjevala, ko se je nekajkrat spoprijela s tujkami in jih vsakokrat zaradi svoje izredne gibčnosti premagala. Po devetih dneh stražarske službe jo je nekje doletela nesreča.

Podobno je bilo tudi z nabiralkami vode. Večina je v svoji delovni verigi preskočila to dejavnost. Pri močni, normalni družini so ob umetnem napajališču od aprila do oktobra vsega skupaj našteali le 507 donašalk vode, čeprav je imela ta družina tedaj več tisoč nabiralk (poskrbeli so, da čebele niso mogle prinašati vode od drugod). Pretežni del teh donašalk vode je po enem ali nekaj dnevih našel »boljši« vir hrane, mnoge pa so se več tednov vedno znova pojavljale ob napajališču. Zdi se, kakor da nekatere med njimi vse svoje življenje niso delale drugega, kot nabirale vodo; nekaj jih je celo obležalo mrtvih ob napajališču.

Po Röschu naj bi delavka najprej krmila stare in potem šele, ko se ji razvijejo krmilne žleze, mlade ličinke. Tega pravila Lindauer ni mogel potrditi. Nasprotno je večkrat opazil, da je ista čebela pitala najprej v celici ličinko, staro manj kot tri dni, takoj nato pa v sosednji celici ličinko, staro več kot tri dni, ali obratno.

Pri Lindauerjevih poskusih sta potekala negovanje zalege in grajenje skoraj dosledno drug poleg drugega in je komaj verjetno, da je grajenje Rösch vsakokrat prezrl. Grajenja v zvezi s pokrivanjem celic Rösch nikoli ne omenja, ker te dejavnosti očitno nima za grajenje. Trdi celo, da v njegovem opazovalnem panju čebele sploh niso gradile, Lindauer pa je čebele v svojih opazovalnih panjih napeljal čisto po svoji volji h grajenju.

Zanimiv in poučen je naslednji Lindauerjev poskus: novembra (1950) in prav tako januarja (1951) je prenesel družinico od zunaj v zakurjeni prostor. Kot vse kaže, je bila povišana temperatura vzrok, da so čistilke celic takoj začele z delom. Matica je v več kot sto celic položila jajčeca, toda le nekaj nad deset ličink je bilo vzrejenih: manjkal je pač cvetni prah, ki je za vzrejo nujno potreben. Deloma so čebele že jajčeca vzele iz celic in jih požrle, deloma pa so položene ličinke kratek čas negovale, potem pa jih prav tako pojedle.

Čistilke celic podpira pri njihovem delu izločanje voskovnih žlez. Povišanje temperature vzpodbudi k delu čistilke celic in dá istočasno pašnim čebelam možnost, da izlete in prinesó domov hrano: izdatnejša paša oziroma večja poraba hrane spodbudi delovanje žlez. Praviloma je potrebna tudi razširitev zgradbe, da bo dovolj prostora za zalogo in naraščajočo zalego. Eno pa je vendar povsem jasno: posamezna čebela se ne zaveda harmoničnega prepletanja različnih dejavnosti.

Povzetek. Lindauerjeve ugotovitve o delitvi dela v čebelji družini lahko izrazimo z naslednjimi glavnimi točkami:

1. S svojo metodo je mogel opazovati dejavnosti čebel tudi znotraj celic, tako čiščenje celic, negovanje zalege in grajenje.

2. Pri trajnem opazovanju posamezne čebele je odkril njen potek življenja: a) Proste ure zdaleč presegajo pravi delovni čas, vendar izpolnjujejo »brezposelne« čebele važne naloge v življenju družine (regulacija temperature, rezervna četa). b) Röschev red dela, vezan na starost čebele, v glavnem obstoji, a se je izkazal precej labilen predvsem v tem, da potekajo praviloma različne dejavnosti, med njimi negovanje zalege in grajenje, druga poleg druge.

3. Čiščenje celic, negovanje zalege in grajenje se vsaj kot priložnostno delo lahko pomaknejo daleč preko takrat domnevane starosti.

4. Krmilne in voskovne žleze so zelo pogosto istočasno v stadiju izločanja.

5. Čebelo so opazovali brez odmora podnevi in ponoči: delovni ritem je pri službi enakomeren.

6. Če so razmere v panju takšne, da čebela ne najde svoji starosti primerne dela, se skuša zaposliti na drugih delovnih področjih in, če ni v panju take prilike, preide zelo zgodaj k zunanji službi.

7. Starim panjskim čebelam nakažejo pot v zunanji svet že izkušene pašne čebele s svojimi plesi. Le izredno majhno število med njimi je izvidnic, ki si same poiščejo pašo.

8. Pri nabiralkah delitev dela ni odvisna od starosti. Izbira, ali naj nabiralka prinaša cvetni prah ali nektar, se ravna po potrebah družine.

(Konec)

ČEBELARJENJE V KRANJCIH

JULIJ MAYER

Neredko se je zgodilo, zlasti takrat, kadar so čebele sicer močno izletavale, a ni bilo posebnega donosa, da je prvec v drugi polovici junija znova rojil. Temu roju so rekli kranjčarji vnuk in so bili nanj posebno ponosni.

Sedaj je nastopil kratek čas odmora, saj so bile mlade matice sprašene in so pridno zalegale, brezmatičnih panjev pa ni bilo v čebelnjaku. Vendar je čebelar še vedno nadziral razvoj vseh plemenjakov. Odpiranje kranjčev je bilo včasih nerodno, kajti panji so bili zloženi drug vrh drugega in so gornje vrste pritiskale na strop panja, ki ga je hotel čebelar odpreti. Za odpiranje končnic je imel posebno orodje iz železa, podobno malemu kladivcu s kratkim ročajem, ki pa je bil proti koncu sploščen. Konico kladiiva je porinil med strop panja in končnico ter to z rahlim dviganjem orodja iztaknil. Pri močnih panjih so se čebele takoj trumoma pognale skozi odprtino. Tobakov dim jih je sicer naglo pognal nazaj v panj, toda marsikatero želo se je že zapičilo v čebelarjevo roko. Opisano kladivice je uporabljal tudi tedaj, kadar je panje zapiral. Z njim je dosegel, da so končnice nalahno zdrknile na svoje mesto. Nadalje je z njim po potrebi rual žeblje ali jih zabijal v panj. To kladivice je bilo čebelarju nekako univerzalno orodje v čebeljaku.

Gorenjski čebelarji so se v prvih dneh avgusta pripravljali za prevoz čebel v ajdovo pašo na ravna polja med Kranjem in Kamnikom. Za prevoz so imeli posebne vozove, na katerih se tovor po slabih vaških cestah ni preveč tresel. Na tak voz so položili »legnarje«, kot so imenovali leseno napravo, ki je imela spredaj in zadaj močne, do 40 cm visoke ročice. Na vrhu ročice je bil močan kavelj, na katerega so obesili primerno debelo letev iz trdega lesa. Ta je namreč imela na vsaki strani kratko verigo, na katerih je visela med ročicama tako, da ni mogla nikdar zadeti obnje. Na viseče in gugajoče se letve so položili panje počez in jih krepko povezali z vrvjo. Ves tovor se je med prevozom gugal, prožnost celotne naprave pa je blažila sunke na cesti. Za prevoz so panje dobro pripravili: z žebli so pritrdili vse čelnice in odprli vehe v zadnjih končnicah. V mraku so zamašili žrela s smrekovimi vejicami, nato pa panje obrnili previdno narobe in jih zložili na prevozne legnarje. S tem so zmanjšali nevarnost, da bi se medeno satovje lomilo med prevozom, posebno kadar so prevažali s paše. Prevažali so le ponoči. Bohinjci te poti niso zmogli v eni noči, zato so čebele čez dan spustili nekje v bližini Lesc in drugo noč nadaljevali pot na pasišče. Čebele so vedno pripeljali na pasišče nekaj dni pred pašo, da so se privadile novemu kraju. S pasišča pa so jih odpeljali takoj, ko je paša pojenjala, s čimer so preprečili ropanje, ki je kaj rado nastalo ob brezpašnem dnevu, ko je iz panjev puhtel mamljiv ajdov vonj.

S kranjčiči so čebelarili zgolj na roje le v obdobju, ko so šli ti dobro v denar. Prej pa, ko je bilo veliko povpraševanje po vosku, so uredili čebelarjenje tako, da bi pridobili čimveč te dragocene snovi in z njo vred kajpada tudi medu. Ze z nakladami so prehajali k takemu čebelarjenju, ko

pa so med panj in naklado vtaknili še drug prazen nastavek z odprto veho, so ga čebele ob dobri paši napolnile s satjem že v 10 dneh.

Ko je konec septembra nastopila prva slana, je čebelar požel sadove svojega truda. Najprej je stehal vsak panj zase in odbral plemenjake za prihodnje leto. Prvcem, ki so bili navadno zelo medeni, je izpodrezal medeno satje nekako do $\frac{3}{4}$ panja. Vsi prelahki in pa že prej omenjeni jalovi panji so bili določeni za podiranje, ki je bilo dolgo časa zelo preprosto in kruto: čebele je kratko malo zažveplal. Brezvestni čebelarji so zaradi tega, da bi ne šlo preveč medu v izgubo, žveplali čebele kmalu po ajdovi paši in panje nato prodali lectarjem. To so delali predvsem manjši prekupčevalci in čebelarji v bližini mest.

Čebelar, ki je čebelaril za dom, je šele potem, ko se je vsa zalega poglela, obrnil panj narobe, mu odtrgal dno in z dolgim nožem za izpodrezavanje »trgal« iz njega sat za satom. Mrtve čebele je sproti odstranjeval, prazno satje zbiral v večji posodi, medeno pa zlagal v široko skledo. Meščani so radi kupovali med v satovju; v njihovih družinah je bilo vedno veliko veselje, kadar je taka slaščica prišla na mizo. Če čebelar ni mogel prodati satja z medom, ga je razrezal na manjše kose in v široki lončeni skledi postavil na toplo krušno peč, da se je med iz njega izcedil. Nato ga je precedil na situ in tako dobil najlepše in najčistejše blago, po katerem je bilo veliko povpraševanje. Preostalo satje je pretlačil v skledi, kar mu je dalo še mnogo »prešanega« medu, ki ga je največkrat porabil za pomladansko klajo, ker je bilo v njem dosti obnožine. Ko se je med odcedil, je voščine najprej izlužil v čisti vodi, nato pa jih z roko stisnil v kepe in posušil na rešetu vrh peči. Sladki vodi je rad dodal nekoliko žganja in tako napravil »sladko medico«, katere se je ponekod v prejšnjih desetletjih precej popilo na jesenskih proščenjih. Nekaj svetlejšega, malo zaleženega in praznega satja, ki je bilo ob podiranju dobro zažveplano, je nanizal na vrvico, ga obesil v zračnem prostoru in shranil za prihodnjo pomlad. Tudi sicer je vse voščene odpadke, ki jih je dobil med letom iz panjev, stisnil v trde kepe, in jih tako zavaroval pred veččami. Manjši čebelarji so te kepe prodajali, večji pa so iz njih kuhali in stiskali lep rumen vosek.

Ko se je pri nas že močno razširil AŽ-panj in so imeli večji čebelarji točila, so kranjičarji znali tudi to izkoristiti v svoj prid. Izdelali so posebno pripravo, nekako mrežasto torbico, v katero so polagali medeno satje in iztočili iz njega med.

Sicer je že Janša grajal žveplanje čebel, a se je ta kruta navada kljub vsem prigovorom še dolgo ohranila med našimi čebelarji. Razmeroma pozno so naprednejši izmed njih prišli do spoznanja, da se dajo te čebele s pridom uporabiti. Res je trajalo podiranje malo dalj, a postalo je donosnejše in bilo je tudi čednejše. Iz narobe obrnjenega panja brez dna so z dimom in trkanjem pregnali čebele v pristavljen prazen kranjič. Pregnanim čebelam so rekli »suhe čebele«. Dodajali so jih poznim tretjevcem ali izrojencem, ki niso bili zadosti živalni. Za suhe čebele so se posebno zanimali čebelarji s premakljivim satovjem, ker so z njimi lahko okrepili prašilčke, ko so jih predstavili v normalni panj in jih potem zazimili kot plemenjake. Tudi tedaj, kadar so širili svoje čebelarstvo, so suhe čebele pretresali v panje

z delno medeno zalogo, primanjkljaj pa dokrmili s sladkorjem, da so čebele lahko še pravočasno uredile zimsko gnezdo.

V prejšnji dobi so znali čebelarji kuhati okusno medico. Vso tisto sladko vodo, ki so jo dobili ob trganju, ko so umivali posodo in orodje ter lužili voščine, so spravili. Dodali so ji še toliko medu, da je bila tekočina primerno gosta. Pravilno gostoto so ugotovili s svežim jajcem, ki so ga potopili v tekočino in pazili, da je konica ravno gledala iz nje. Nato so v bakreni posodi nad lahnim ognjem pustili tekočino polagoma vreti, hkrati pa so z zajemalko odstranjevali pene. Vreti je morala toliko časa, da se ni več penila. Ko se je to zgodilo, so jo odstavili ter počakali, da se je popolnoma ohladila in se je vsa nesnaga usedla na dnu posode. Naslednji dan so čisto tekočino pretočili v sode, te pa namestili v kleti, kjer je polagoma pokipela in pri tem izmetala preostali kalež. Ko je medica jenjala kipeti, so jo pretočili v čist sod ali v steklenice. Taka medica je bila zelo okusna in močna; čim starejša je bila, tem bolj je pridobivala na svojih vrlinah.

Naši predniki so čebelarili iz ljubezni do čebel. Ker so bili zelo iznajdljivi, so se lahko in hitro prilagodili vsem potrebam. S preprostim kranjičem so znali čebelariti ali na roje, ali na med, ali pa celo na vosek. Vsekakor so dvignili slovensko čebelarstvo na izredno visoko stopnjo. Naša dolžnost je, da ohranimo njihovo dediščino nadaljnjim rodovom.

(Konec)

MOJA PISANA ČEBELARSKA DRUŠČINA

BONIFACIJ SRSEN

Naša družina se je zdaj neverjetno povečala, kajti železničarja Tine in Pepe sta imela že svojo skupino navdušenih prevaževalcev. Ti novinci so pripeljali zopet nove in tako je bilo v prelepi pomladi pripravljenih kar 52 vagonov čebel za akacijevo pašo v Srbiji. Prijazni možaki na železniški direkciji so imeli polne roke dela, da so lahko sprejemali prijave in želje vseh čebelarjev. Morali so pripraviti posebno knjigo, v katero so z veliko natančnostjo zapisovali uro in celo minuto prijave. Vrli prevaževalci so hoteli prehiteti drug drugega in biti prvi na cilju. Nihče izmed njih pa ni še bil na akacijevih pasiščih v Srbiji. Vedeli so le to, da je tam obljubljen dežela, kjer teče sladka medicina kar sama v panje. In kar je najvažnejše: železničarji so tam tako dobrega srca, da ustavijo vlak na odprti progi in lahko potem brez vsakih stroškov zložiš skladanico svojih panjev ob njej. Zato so z nepopisnim navdušenjem in brez vsakršnih priprav ali pomislekov hiteli tja doli.

S Pickom sva naravnost onemela, ko so nama na direkciji pokazali seznam vseh prevaževalcev. Poleg tega so naju opozorili, da celih deset dni ne more nihče več na pot, ker so vsi vlaki preobremenjeni. Vsako noč sprejme potniški vlak le tri vagone. Toda najhuje je šele prišlo. V seznamu sva opazila, da je namenjeno na najino pasišče kar pet vagonov čebel. Nihče naju ni vprašal za privolitev ali nasvet, čeprav sva imela prav gotovo kot prva prevaževalca pravico do svojega pasišča, ki sva ga pred dvema letoma

sama našla. Picek bi bil ob tej ugotovitvi zatulil kot lev, toda znal se je premagovati. Na očeh sem mu bral silno bolečino, ki je prihajala iz spoznanja, da sta nam jo železničarja Tine in Pepe pošteno zagodla.

V obljubljeni deželi je bil na vseh pasiščih pravi direndaj. Ob progi si lahko na vsak kilometer opazil skladanice slovenskih žnideršičev, ob njih pa zasilne kolibe in šotore. Iz njih je ob večernih urah donela vesela pesem, ponekod pa tudi ogorčeno prerekanje. Nekateri čebelarji so si bili hudo v laseh zaradi pasišč. Da taki vroči pogovori, ki so bili včasih zaradi lepšega zabeljeni še s krepkimi južnjaškimi izrazi, niso bili preveč enolični so posegli vmes še nežni ženski glasovi. Nekateri prevaževalci so, čeprav neradi, vzeli s seboj tudi boljše polovice. Takole za varstvo, ker človek res ne ve, kaj vse se mu lahko primeri. In tako je bilo povsod veselo, saj je bilo rujne kapljice toliko, da si moral biti razpoložen. Tudi paša je kazala dobro in kdo ne bi bil židane volje?

Ko sva prispela s Pickom na svoje pasišče, naju je sprejel gromozanski vik in hrušč blagih slovenskih prevaževalcev. Pozdravili so naju z žugajočimi pestmi: »Proč od tod, vse je že prenatrpano!« Zaman so skušali posredovati in miriti srbski železničarji in dokazovati, da imava vendarle pravico do svojega pasišča. Prva sva ga našla in semkaj že dlje časa vozila. Krepki glasovi pa se niso dali pomiriti in nekdo je odločno dejal: »Nas prav nič ne briga; kdor prej pride, prej melje, pa amen!« Pošteno bi naju nabunkali, če se s Pickom ne bi bila umaknila na drugo pasišče.

Tisto leto je bila sijajna paša, da že dolgo ne take. Kar dvakrat smo točili in vsa čebelarstva srca so se veselila v zmagoslavju in v neizmerni sreči. Toda preveliko veselje ni vselej dobro, zlasti pri čebelarjih ne. Ob slabih pašah in v hudih dneh so si čebelarji nekam edini v svoji nesreči, ob dobrih pa ne. Ob polnih kantah so se začeli na mah jeziti drug na drugega; vsakdo si je mislil, da bi pridelal mnogo več, ko bi sosedu ne bilo. Sumničenja je bilo nič koliko. Tone je dolžil Boštjana, da mu je iz vsake kante odlil nekaj medu, ko je za hip skočil po cigarete v vas. Peter je dolžil sosedu, da gleda preveč za njegovo brhko boljše polovico. Takih očitkov je bilo vse polno. Niso si povedali tega v obraz, ampak so le za hrbtno udrihali drug čez drugega. No, pa kaj bi bilo vse to! Kante so bile polne, med so dobro prodali kar na pasišču. Zdaj je bilo treba plačati le še usluge. Teh pa so storili nič koliko dobri železničarji. Začela se je nabiralna akcija in tu so se odprla plemenita srca naših prevaževalcev. Levica res ni vedela, kaj dela desnica! Železničarji niso želeli medu. Hoteli so roje in stare panje, da bi postali tudi oni čebelarji in bili nekoč tako bogati in srečni, kot so bili tiste dni slovenski prevaževalci. Na žalost pa rojev ni bilo. Železničarji so dobili nekaj žnideršičev še iz prejšnjega stoletja in začeli z bero kar od kraja. Škrto Janez, ki je natočil tonu medu, je dal dva sata pokrite zalege, Uhernikov Peter en sat zalege, Lakotnikov Tone tudi en sat. Tako je bil roj narejen. Smrečnikov Lipe, ki je imel velikansko skladanico panjev, je dal v prazni konzervni škatli kako kilo medu in tako je šlo dalje. Šefu postaje, ki je največ tvegala pri razkladanjih na odprti progi, so dali narejenca v razdrapanem žnideršiču. Dobrodušni muharji pa so v preveliki gorečnosti pozabili dati družini tudi sat medu. Zato so začele čebelice že čez nekaj dni umirati od lakote, in to ob polnih kantah medu, ki so jih trgovci vsak dan

odvažali. Marsikaj je človek slišal takole postrani in moralo ga je biti sram, ko so železničarji govorili: »Ala su to velike škrtice, ovi pčelari.«

S Pickom sva skušala popraviti, kar se je dalo. Hotela sva rešiti ugled vseh naših ljudi. Zato sva zadegala na ramena prvega žnideršiča iz sklada-nice in ga nesla šefu postaje v imenu vseh za neštete storjene usluge in tudi za gostoljubnost. Toda že nekaj dni potem sta me na čebelarskem sestanku zgrabila za vrat dva čebelarska tovariša in mi zabrusila: »Kateri hudič pa ti je rekel kaj dati v našem imenu? Ti delaj zase in v svojem imenu! Ljudi pa nam nikar ne razvajaj! Oni so že dosti dobili!« Ko bi se ne potegnil zame Picek, bi me Okvirčkov Boštjan prav gotovo stresel iz hlač v zahvalo, da sem ga povabil s seboj na pašo.

Tokrat sva imela s Pickom dovolj neprijetnih presenečenj in grenkih razočaranj. Vse to sva doživela pač zato, ker sva bila predobra in sva sprejemala v svojo družčino ljudi, ki vanjo niso sodili. Kot dva premlatena kužka sva jo mahala proti domu. A domov se nama ni dalo. Nekje globoko v duši so preveč žgale bolečine ob zavesti, da sva si nakopala nehvaležnost in sovražstvo zato, ker sva delila dobrote. Bolečine sva skušala utopiti v vinu in zato sva zavila v gostilno. Pa tudi vino ni moglo pomiriti grenkih občutkov, ki so naju vznemirjali tisti večer.

Na tihem sem si spet želel, da bi vozil čebele čisto sam kot nekoč. Zraven bi vzel le še Picka, ki je z menoj vred okušal vse grenkobe velike čebelarske družčine. Gledal sem nagubano Pickovo čelo in dobrodušne oči, ki so hotele reči: »Če hočeš, s svojo živo krvjo podpišem, da ne bom vabil nikogar več v najino družčino.«

No, in jaz, ubogi Bonifacij Sršen, sem se spomnil na naše še žive in tudi že pokojne čebelarske veljake. Še kot otrok sem jih spoznal in videl, kako so se med seboj spoštovali; opazil pa sem tudi, kako ljubosumno so varovali svoja pasišča. Nikdar niso blebetali o kakih pašah in pasiščih. Če so že morali o njih govoriti ali pisati, so uporabljali vsesplošne zemljepisne pojme kot n. pr.: »Moje pomladno pasišče je nekje v severnem delu južno-vzhodne Slovenije...« Mlajša generacija ni več taka. Pa je škoda, da ni podedovala tudi nekaj sposobnosti naših starih očancev.

Zato pa se, dragi bralec, nikar ne jezi, če boš ugotovil, da so prevaževalci redkobesedni ljudje, ki ne marajo govoriti preveč o pašah in pasiščih. Bridke izkušnje imajo. Jaz se jim bom v bodoče pridružil, kajti svoja pasišča bi res rad obdržal zase. Če mi hočeš slediti, pa le pojdi kilometer ali dva dalje in tudi za tvoje čebelice bo tam dovolj paše. Mogoče boš moral celo oprtati nahrbtnik in prebedeti kako noč, da si boš kaj poiskal. Nič zato. Tudi ti boš spoznal, da je prevaževalčev med silno grenak.

Vsa pisana čebelarska družčina je mene dobro izučila. Zaradi svoje do-brote bi bil skoro prišel pred sodišče, kamor me je po vsej sili hotel spraviti Nacek. Dvakrat bi me bili pregoreči čebelarski tovariši nabunkali, zraven pa je bilo še nič koliko drugih nevspešnosti, opravljanja in podtikanj. Sedaj imam o vsem tem svoje mnenje. Upam, da ga imaš tudi ti, dragi bralec. Zato le glej, da boš bolj previden, ko boš izbiral svojo družčino, sicer se ti utegne kaj podobnega zgoditi, kot se je meni. Zavedaj se, da prevelika čebelarska družčina na prevozih ni nikdar na mestu in da po njej zelo rada glava boli.

CEBELARJI IZ AVSTRIJSKE KOROSKE NA OBISKU V SLOVENIJI

Ze dalje časa smo se pismeno dogovarjali s slovenskimi čebelarji iz avstrijske Koroške glede njihovega prihoda v Slovenijo. Na seji upravnega odbora smo napravili natančen načrt, po katerem naj bi ta obisk potekal. Naposled smo se sporazumeli, da nas obiščejo v soboto 14. maja. Ker so nam sporočili, da bodo okrog 9. ure v Kranju, so se odpeljali tjakaj z osebnim avtomobilom tovariši Avšič, Cvetko, Raič in Rojce, da jih sprejmejo v imenu Zveze. Čakali so jih izven mesta na ljubeljski cesti, a ker jih le ni bilo od nikoder, je odšel tov. Avšič v mesto in ugotovil, da so že tam. Prišli so še pred prihodom delegacije v Kranj. Okrog njih so se že zbrali nekateri čebelarji iz Kranja in bili na mah z njimi v najživahnejšem pomenku. Po pozdravu tov. Raiča je krenil avtobus z 52 koroškimi čebelarji proti Ljubljani, pred njimi pa naš osebni avto kot izvidnica. Vodstvo izletnikov je prevzel tov. Avšič.

V prostorih Zveze je goste pozdravil tov. Mihelič, nato pa so si ogledali Medekso trgovino s čebelarskimi potrebščinami in satnišnico. V satnišnici se niso mogli dovolj načuditi novemu stroju za izdelovanje satnic, ki je pod Mažgonovim nadzorstvom kar naprej kopičil zlatorumene voščene plošče z odtisi celice. V trgovini so jih zanimali zlasti panji in pitalniki. Nekateri so tudi kako malenkost kupili. Kazalci na uri so se pomaknili že preko 11. ure, ko so se poslovili in odšli na ogled mesta. Kosili so v manjših skupinah po raznih restavracijah. Ob 14. uri so se zopet zbrali v prostorih Zveze, nakar so se odpeljali v spremstvu naših ljudi v Postojno.

Postojenska jama je prav gotovo taka zanimivost, da ostane v nepozabnem spominu vsakomur, ki jo obišče. Čudoviti kapniki, tajinstvena razsvetljava in šumenje vode te tako prevzame, da pozabiš na ves ostali svet. Tudi na naše Korošce je napravila jama najgloblji vtis. Ko so prišli iz nje, jih je povabil tajnik postojenskega društva tov. Sever v beneško dvorano jamske restavracije,

kjer so že čakali na mizah litri z vinom in mrzel prigrizek. Sledile so napitnice in prijateljsko kramljanje. Čas je hitro potekal in kar nekam prezgodaj se je bilo treba posloviti. Avtobus z gosti je odpeljal proti Vrhniki, kjer je čakal nanje s svojim avtom tov. Lojze Babnik. Z njim je kazal pot do svojega čebelnjaka, ki leži v mični dolinici onkraj Borovnice. Čeprav je bilo precej pozno, so čebele še vedno živahno letele. Vse je kazalo, da je pričela prijemat smreka. In Babnikove čebele so bile nanjo dobro pripravljene. Če si si panje ogledal zadaj, si našel mrežasta okenca v pldiščih in mediščih zatrpana z njimi. Čebelarji so imeli torej kaj videti. Nič ni čudnega, da je dobra volja ob pogledu na močne družine vidno rastla, ob okusnem jabolčniku in domači salami, s katero jim je Babnik postregel, pa prikipele do vrhunca. Ko je začel nekdo prepevati, so se mu kmalu vsi pridružili. Lepe koroške pesmi so se vrstile druga za drugo in, če bi se ne začelo mračiti, bi kar še ostali. Pa je spet zabrnul motor v avtobusu in pot se je obrnila proti Ljubljani.

V Ljubljani so se odpeljali gostje na Pedagoški center, kjer so jim dodelili prenočišča. Ko so odložili prtljago, so se zbrali v predavalnici, kjer je tov. Rojce predaval o vzreji matic. Po predavanju jim je še pokazal švicarski film iz življenja čebel, nato pa jih povabil k Banku na Smartinsko cesto, kjer jim je Zveza v posebni sobi pripravila slavnostno večerjo. Da tudi tukaj ni manjkalo govorov in petja, je samo po sebi umljivo. Izmed domačinov sta govorila tovariša Majcen in Bukovec, prvi v imenu Zveze, drugi pa kot nekdanji organizator koroških čebelarjev. Po govoru je predsednik Majcen poklonil koroški skupini čebelarjev oba dela knjige »Sodobno čebelarstvo«, vsak izmed njih pa je še posebej prejel serijo razglednic s panjskimi končnicami.

Nedelja je bila posvečena Gorenjski. Najprej so si izletniki ogledali Bled, potem pa še Radovljico. Tu jim je tovariš Resman razkazal čebelarski muzej in jih naprosil, da se te naše dokaj mlade ustanove tudi oni ob priložnosti spomnijo s kakim starinskim predmetom

iz nekdanj čebelarstvo zelo razgibane Koroške. Po kosilu, za katerega je nosilo stroške radovljiško čebelarstvo društvo, je vodila pot v Begunje. Na talskih grobovih in v ječah, ki so danes spremenjene v muzejske sobe, smo obujali spomine na tiste hude čase, ko je nemška gestapovska sodrga pustošila našo zemljo in pobijala ljudi samo zato, ker so bili tej zemlji udani in so jo hoteli ohraniti zase.

Nedaleč od Begunj pod mogočnim Stolum stoji ljubka vasica Zirovnica. Tu je imela čebelarska družina veselico, ki se je nismo mogli izogniti. Ko so gosti posedli okrog miz, jih je nagovoril predsednik družine tov. Razinger, za njim pa je tov. Rojec predvajal ruski barvni film »Svet čebele«. Resnemu programu je sledil zabavni del in tedaj so se čebelarska sreča ob dobri vinski kapljici znova razvnela. Toda treba je bilo misliti na odhod, kajti dan se je začel nagibati proti večeru.

V Kranju je bila zadnja postojanka. Se nekaj poslovilnih besed in že smo se ločili. Naš osebni avto je odrzrel proti Ljubljani, avtobus s koroškimi čebelarji pa proti Ljubelju. Ob slovesu so nam gostje zatrjevali, da ne bodo nikoli pozabili lepih krajev, ki so jih pri nas videli, in prijaznih ljudi, s katerimi so se spoznali. In še to so dejali, da jim moramo v prihodnjem letu obisk vrniti.

ČEBELAR OSEMDESETLETNIK

Dne 4. oktobra 1960 je obhajal svoj osemdeseti rojstni dan znani jareniški čebelar in kmetovalec Anton Šumenjak. Leta 1902 je prebolel hudo bolezen. Zdravil se je največ z medom. Tedaj je spoznal neprecenljivo vrednost medu, pa tudi veliki pomen čebel za kmetijstvo, kar je bilo vzrok, da je postal čebelar.

Nabavil si je prve čebele po 32 krajcarjev za kilogram in pričel čebelariti v koših. Že kot začetnik je preizkušal razne panje, ki so bili tedaj v rabi, tako n. pr. gerstungovce, dzierdzonovce, dunajčane in tudi amerikance. Ko je spoznal AZ-panj, ga je vzljubil in se zanj

odločil. Na višku svoje čebelarske dejavnosti je imel 220 AZ-panjev. Kljub visoki starosti še sedaj čebelarji s 40 panji. Ko sem ga na dan jubileja po nalogu Čebelarskega društva Maribor obiskal, je imel že vse panje nakrmljene in pripravljene za zimo.

Panje si je izdeloval sam in skoraj brez tuje pomoči opravljal veliko čebelarstvo. Ne samo dneve, tudi marsikatero noč je žrtvoval svojim ljubljencem. Mnoge je naučil čebelariti in tudi vsi trije njegovi sinovi Martin, Franc in Vinko so čebelarji. Dobre medene letine, ki se jih vedno rad spominja, so bile: 1927, 1958, 1945, 1950 in 1957.

Jubilantu želimo še mnogo let. Da bi jih preživel zdrav in zadovoljen pri svojih ljubljenih čebelah!

Jože Resnik

OBČNI ZBOR ČEBELARSKE DRUŽINE KOZJE

Redni letni občni zbor čebelarske družine Kozje je bil 15. novembra. Udeležili se ga niso vsi, vendar je potekel lepo po določenem redu.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče zborovalce, še posebej pa tov. Slandra, zastopnika čebelarskega društva Celje. Prebral je dnevni red in v svojem poročilu povedal, da je upravni odbor vse naloge vestno izpolnil, 7. avgusta je priredila čebelarska družina sestanek s predavanjem tov. Slandra o prezimovanju čebel. Udeležba je bila polnoštevna. Tov. Kramer nam je nato podal blagajniško poročilo. Bogata naša družina ni, pač pa si je do danes pridobila mnogo strokovnega znanja in izkustev. Tov. Spec, ki že vsa leta lepo in uspešno vodi našo organizacijo, je bil zopet soglasno izvoljen za predsednika; ravno tako ostali odbor. Tov. Franček Kramer je poleg blagajniške funkcije dobil nalog, da se kot delegat udeleži občnega zbora čebelarskega društva Celje.

Z zanimanjem smo sledili predavanju tov. Slandra, ki nam je govoril iz dolgoletne lastne prakse o vzreji matic in o delu v čebelnjaku spomladi. Povedal je, kaj moramo storiti, da ne bodo čebele preveč občutile posledic letošnje slabe letine. Lahko je čebelariti ob dobrih letinah, toda pravi čebelar celo ob najslabših ne obupa. Ravno tedaj lahko pokaže, kaj in koliko velja. Tudi letošnji neuspehi naj nam ne vzamejo poguma.

Ob rujni kapljici bučkega rizlinga in domačem prigrizku se je nato razvila živahna debata o raznih čebelarških problemih. Prijetno razpoloženi smo zaključili občni zbor v upanju, da nam bo prihodnje leto bolj naklonjeno.

USPELA ČEBELARSKA PRIREDITEV V HRASTNIKU

Čebelarji iz Hrastnika in Dola so se pred leti odcepili od čebelarjev v Trbovljah in se osamosvojili v čebelarškem odseku Kmetijske zadruge Dol, kjer lepo napredujejo. V tem odseku so zelo agilni. Vsako leto imajo po eno ali dve strokovni predavanji pri rudniškem čebelnjaku v Starem Hrastniku. Vsakokrat se zberejo tu v večjem številu ter z zanimanjem in hvaležnostjo poslušajo tov. prof. Edija Senegačnika iz Ljubljane.

Pretekli mesec so priredili v dvorani hrastniškega »Partizana« veliko veselico s pestrim programom. Lepo so okrasili dvorano, ki je bila vsa v čebelicah. Pred zabavnim delom večera smo videli zanimiv film iz življenja čebel. Ta film so si ogledali tudi učenci 3. in 4. razreda hrastniške osnovne šole.

Tov. tajnik Franjo Benetek je nato pozdravil navzoče čebelarje in goste ter

se spomnil čebelarških pionirjev v Sloveniji, ki so polagali pri nas temelje sodobnemu čebelarjenju in zakoreninili napredno čebelarško misel v naših ljudeh. Razvila se je pristržna prosta zabava. Pozornost je vzbujal zlasti bogat srečolov. Lahko rečemo, da je bil osrednja točka prireditve. Posrečeni humoristični vložki tov. prof. Senegačnika, potujoča trgovina čebelarškega sladoleda in prodaja matičnega mlečka so razpoloženje še bolj dvignili. Za ples je skrbel mladinski sekstet »Božo«. Bilo je veselja, plesa, petja in zabave nič koliko, tako da se je prireditev zavlekla do jutra.

Čebelarji v Hrastniku in Dolu so s to prireditvijo dosegli velik uspeh. Med sabo so se še bolj zblizali, javnost so seznanili s svojo dejavnostjo in vzbudili zanimanje za čebelarjenje. Poleg tega so se finančno opomogli, tako da bodo lahko kupili novo moderno stiskalnico za vosek in prispevali za skupinski izlet, ki bo spomladi h kakemu vzorno urejenemu čebelnjaku.

Največ zaslug za ta uspeh imata silno delavna in sposobna brata Benetek, poleg njiju pa še člani Zupančič, Hafner in Podloger. Vse to je znak, da so hrastniški čebelarji kljub slabi medeni letini zelo iniciativni in zato na pravi poti.

Odbor čebelarškega odseka KZ Dol pri Hrastniku z organizatorji družabnega večera.

POROČILO ZA OKTOBER

V oktobru je bilo precej deževnih dni: od 7 (Selnica ob Dravi) do 24 (Ljubljana). Druga dekada je bila hladna; zabeležili so že temperature pod lediščem (Lovrenc na Drav. p. 14. oktobra — 5° C). Prva in zadnja mesečna tretjina sta bili razmeroma topli. Čebele so v dneh, ko ni deževalo, kar dobro izletavale in prinašale obnožino. Povprečno so porabile 115,1 dkg. V oktobru so nekateri še dopolnjevali zimsko zalogo in družine delno zazimovali.

Breg-Tržič: Panjem sem dodal povprečno po 7 kg sladkorja.

Lovrenc na Pohorju: Letos ose močno nadlegujejo čebele.

Selnica ob Dravi: Večino panjev je bilo treba krmiti. Ker je denaturirani sladkor prispel prepozno, smo pokladali navadnega.

Cezanjevci-Ljutomer: Ker ajda ni dala dovolj, smo dodajali sladkor.

Prosenjakovci-M. Sobota: Ajda je pri nas tako slabo obrodila, da je ne bo niti za seme. Na koncu oktobra je bilo v panjih z mladimi matičami še vedno najti zaležene sate.

Pušča-Bistra: Matice so še v zadnji dekadi oktobra zalegale, kar me skrbi, ker sem družine zazimil samo na 8 do 10 kg medu. Na Hvaru in Visu sta dajala rožmarin in drevesasta resa od dva do tri kg na dan.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	— 10	— 10	— 20	— 40	10,0	16	18	0	118
Dražgoše—Sk. Loka	— 70	— 40	—	— 110	8,2	9	23	0	67
Zerovnica—Postojna	— 45	—	— 70	— 115	—	18	19	0	79
Rogatec	— 50	— 20	— 30	— 100	10,7	31	16	0	77
Lovrenc na Poh.	— 60	— 50	— 60	— 170	11,7	15	14	0	105
Selnica ob Dravi	— 15	— 32	— 36	— 81	11,1	26	7	0	145
Lovrenc na Drav. p.	— 40	— 40	— 40	— 120	9,0	25	12	0	156
Cezanjevci—Ljutomer	— 50	— 20	— 50	— 120	12,2	11	14	0	59
Bučkovci—Videm ob Sčavnici	— 50	— 40	— 80	— 170	12,2	26	9	0	138
Prosenjakovci—M. Sobota	— 40	— 20	— 40	— 100	11,9	26	14	0	131
Lendava	—	— 30	— 20	— 50	—	21	13	0	117
Podtabor—Struge	— 80	— 40	— 50	— 170	—	—	—	0	—
Svibnik—Crnomelj	—	—	—	—	—	—	—	0	—
Pušča—Bistra	— 60	— 50	— 40	— 150	15,6	25	15	0	93
Ljubljana	—	—	—	—	11,5	—	24	0	89,1
Povpreček	—	—	—	—115,1	—	—	—	—	—

NAŠ PRIJATELJ ADAM KEHRLE

se v svojih pismih vedno spominja slovenskih čebelarjev in gostoljubne dežele, ki je ne more pozabiti. Lani je hudo obolel. Bal se je, da ima raka na želodec in pripravljen je bil na najhujše. Po operaciji pa se je pokazalo, da ni tako hudo. Kmalu je okrevel in sedaj že spet dela pri čebelicah. Letošnje poletje je imel predavanje na velikem zborovanju nemških čebelarjev v Kasslu.

SEN

VZORNO ČEBELARSKO TOVARISTVO

Kruhkov ata so znani čebelar v vasici blizu Ljubljane. Koliko dobrega so že storili sosodnjim čebelarjem in prav tako ljubljanskemu muharju Lipetu. Marsikak roj so mu Kruhkov ata podarili in tudi sicer so šli Lipetu na roko, kar se le da. Lipe pa je na vse to hitro pozabil. Ko so lepega dne peljali Kruhkov ata junca v mesto, so srečali Lipeta in ga ogovorili.

»No, gospod Lipe, kako pa kaj vaše čebele? Kje jih imate sedaj in kako je s pašo?«

Modri in učeni Lipe pa se je na kratko odrezal:

»Le poženite, oče, soparno je, nemara bo spet dež!«

In Lipe jo je jadrno pobrisal s kolesom.

SEN

ČEBELARSKA DRUŽINA LJUBLJANA

bo lestos svečano proslavila Mednarodni čebelarski dan. Dne 26. tega meseca bo priredila v stekleni dvorani hotela Union ob 19. uri družabni večer z bogatim in zanimivim programom.

Uvodno besedo o pomenu tega čebelarskega praznika bo spregovoril profesor Edi Senegačnik. Pojasnil bo, kaj ta dan za čebelarje pomeni, kako ga praznujejo pri nas in drugod po svetu in kako bi ga morali še drugače izrabiti, da bi bila tudi širša javnost obveščena, kako važno je čebelarstvo za naše narodno gospodarstvo. Razen tega si bomo ogledali film iz življenja čebel s strokovno razlago, nadaljnji šaljivi program pa bo spravil vse udeležence v dobro voljo. Ako se bomo ob dobri gostinski postrežbi unionskega osebja še tovariško pogovorili o naših težavah in lepih dogodiv-

ščinah, ki smo jih doživeli pri čebelah, bo ostal ta dan vsakomur v najlepšem spominu.

Vabimo čebelarje ljubljanske in okoliških družin, kakor tudi čebelarje družbenih čebelarstev, da se dne 26. tega meseca zvečer udeležijo naše prireditve. S sabo pa naj pripeljejo tudi svoje družinske člane in prijatelje, da v prijetni čebelarski družbi proslave praznik Mednarodnega čebelarskega dneva.

Feri

ZVEZA IMA NA ZALOGI

stare letnike Slovenskega čebelarja, ki jih oddaja po nižani ceni, in sicer:

nevezani letnik 1949 po	100 din
nevezane letnike 1950, 1951, 1953 in 1954 po	200 din
vezani letnik 1953 po	400 din
nevezana letnika 1956 in 1957 po	400 din
Sodobno čebelarstvo I. del	1.350 din
Sodobno čebelarstvo II. del	2.350 din
razglednice panjskih končnic po	30 din
serija 10 razglednic v originalnem ovitku po	300 din

Pri večjem naročilu imajo člani znaten popust. Pri odkupu vsaj treh knjig »Sodobno čebelarstvo« 15 %, pri razglednicah pa od 10 do 100 serij 20 %, nad 100 serij 25 %.

ČEBELARJI!

Trgovsko podjetje »Medeks«, Ljubljana, Miklošičeva 13 odkupuje čist čebelji vosek po ceni din 1300 za kilogram fco. Ljubljana. Vosek prevzema poslovavnica v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30. Pošiljke lahko odpremite tudi po pošti ali železnici na naslov: Trgovsko podjetje »Medeks«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 30.

PRODAM

točilo na štiri sate. Viktor Stok, Ljubljana, Tomšičeva 6, pritličje.

ZAMENJAM

dvostanovanjsko hišo v Studenicah pri Mariboru za čebelje družine v AZ-panjih z doplačilom razlike v cenah. Naslov v upravi Slovenskega čebelarja.